

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. V. Intellectus creatus independens à sensibus potest Christum in
Eucharistia naturaliter videre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

49.
Ultima ob-
jectio,

Ultimò obijcit: quamvis hic modus præsentia sit supernaturalis etiam quoad substantiam, & ideo non possit anima, vel Angelus illum efficere in Corpus Christi, nisi in eo præsupponatur; tamen postquam Corpus Christi supponitur ita existens, non videtur adeò supernaturale, vel difficile, illud Corpus transferre ab uno loco in alium, mutando habitudinem ad spatium & propinquitatem, vel distantiam ad alia corpora. Hæc obiectio procedit secundum sententiam Nominalium, de qua egimus Conclusionem 2.

eui satisfi.

Respondetur autem: Si huiusmodi præsentia, secundum suam speciem, superat naturalem virtutem creaturæ, in quolibet individuo superabit; quia & tota species clauditur in quolibet individuo, & actio per se primò circa individuū versatur: sicut ergo ens creatum non potest virtute naturali conferre corpori primam præsentiam sacramentalem; ita neque corpori jam habenti unam præsentiam sacramentalem potest dare alteram, ut priorem auferat: quia non est minus supernaturalis secunda, quam prima; & quòd prima præcesserit, nihil refert: quia nec dedit corpori naturalem aptitudinem ad similem præsentia modum; neque auxit virtutem causæ agentis; nec minuit perfectionem, aut difficultatem effectus: nam ipsamet præsentia prior appetit suam conservationem, & suo modo resistit formaliter alteri præsentia sibi impossibili. Ita Suarez disp. 53, lect. 1. conclusione 4. in fine.

Secunda
præsentia
Corporis
Christi non
est minus
supernatu-
ralis, quam
prima.

Suarez.

Equidem qui reponeret cum Nominalibus, per primam præsentiam dari corpori naturalem quasi aptitudinem ad similem præsentiam, & cætera materialia inextensè recipienda, cum forma naturaliter proportionetur suo receptibili, quomodo efficaciter redargueretur? Itaque & hæc Conclusio incerta: certior apparet, quæ sequitur.

CONCLUSIO V.

Intellectus creatus independens à sensibus potest Christum in Eucharistia naturaliter videre.

50.
Quis intel-
lectus sit à
sensibus in-
dependens?

Talis est intellectus Angelicus, intellectus animæ separata, & intellectus animæ conjunctæ corpori beato. Porro per ly *Naturaliter*, non intelligitur sola natura intellectus: quia anima est sicut tabula rasa, quæ nihil potest in se sola cognoscere; sed intelligitur natura intellectus, concurrentibus aliis causis naturalibus, scilicet activo & passivo. Ly autem *Videre*, importat intellectionem intuitivam, ut distinguitur contra intellectionem abstractivam.

Et si quæras, quid sit intellectio intuitiva? Quid intelligitio intuitiva? Resp. ex Scoto 4. dist. 10. q. 8. n. 5. *Cognitio rei ut in se est præsens: abstractiva potest esse eius secundum quod relucet in aliqua similitudine, quæ potest esse existentis, & non existentis, sive præsentis, sive non.*

Adeoquæ quid manifestius, quam quòd non-ster intellectus, etiam adhuc alligatus sensibus, possit abstractivè intelligere Corpus Christi? *Impossibile est enim (inquit Doctor supra) aliquam complexione concipere, cuius extrema non concipiuntur: possibile est autem intellectum nostrum concipere hanc complexione: Corpus Christi est in Eucharistia, ab eoquin non posset illam formare: ergo intellectus noster, & istam complexione, & eius extrema potest cognoscere, & intelligere aliqua intellectione.*

Ignoras quomodo id possit fieri? Adi Divum Augustinum 8. de Trinit. cap. 4. & 5. ubi diffusè docet, quomodo habeamus fidem de Christo, cum tamen Christum non viderimus; utique in quibusdam intentionibus communibus acceptis à singularibus: *Quia (inquit Scotus supra n. 6.) nihil interest ad fidem nostram, utrum erremus in quibusdam conditionibus singularibus conceptis de Christo: quia fides nostra non respicit per se illas conditiones singulares proprias, sed aliquem hominem singularem, cuius notitia potuit nobis inferri ex notitia cuiuscunque singularis hominis; ita etiam existentia Corporis Christi hic, potuit nobis inferri ex alia existentia, utpote alicuius contenti in continente, seu signati in signo, vel lecti in regente.*

De Videre igitur, hoc est, de intellectione intuitiva huius existentia movetur questio. Ad quam est prima & communis responsio: Quòd intellectus noster pro statu viæ non potest naturaliter videre Corpus Christi ut ibi existens.

Hoc probatur: quia intellectus, qui non intelligit, nisi ex sensibilibus, eodem modo intelligit, sensibilibus eodem modo sibi præsentibus; noster intellectus pro nunc est huiusmodi: sensibilia autem sunt sibi eodem modo præsentia, antequam sit ibi Corpus Christi, & postea: ergo &c. sed antè non videt intuitivè Corpus Christi, quia antè non est ibi: ergo nec post videt intuitivè. Certum est de facto sic esse: quid autem fieret si sensibilia mutarentur, & appareret color Corporis Christi ibi existentis, patebit ex infra dicendis.

Secunda responsio est Scoti supra n. 7. contra Divum Thomam, & alios communiter: *Omnis (inquit) talis intellectus (id est, non alligatus sensibilibus in intelligendo) sive Angelicus, sive anima separata, sive hominis Beati, naturaliter potest videre existentiam Corporis Christi in Eucharistia.*

Probat: *Quia intellectus se habens ad intelligibilia, sicut ipsa sunt in se intelligibilia, prius intelligit illud, quod prius intelligibile est in se, & per consequens, quod est prius in se ens: quia unum quodque*

quodque, sicut se habet ad esse, ita ad veritatem, id est, intelligibilitatem secundum se, 2. Metaphys. intellectus autem talis respicit totum ens, & quodcumque secundum ordinem suae intelligibilitatis. Substantia autem est prior, sicut in entitate, sic in cognoscibilitate, quocumque modo accidentali ipsius substantia: ergo talis intellectus prius intelligit ipsam substantiam, quam quocumque modum eius; & per consequens nullus modus, sub quo est substantia, potest impedire intellectionem substantia à tali intellectu.

Breviter: Modus accidentalis per se obiecti non impedit cognitionem illius obiecti; ista praesentia in Eucharistia est modus accidentalis substantiae Corporis Christi: ergo non impedit illam substantiam cognosci ab intellectu, cuius ipsa est per se obiectum; est autem per se obiectum ipsius intellectus abstracti, qui non dependet in intelligendo à sensibilibus.

Haec est ratio Scoti, qua tantum videtur concludere, substantiam Corporis Christi posse cognosci à tali intellectu; sed us intuitivè videri, juxta definitionem intellectionis intuitivè supra ex ipso assignatam, quod sic. Cognitio rei ut in se est praesens: sic enim & ipsa praesentia cognosci deberet, quae tamen est supernaturalis in sua entitate, ut dictum est Conclusionem praecedenti, & per consequens impropotionalis cuilibet intellectui creato, ut naturaliter cognoscenti.

Omnia aliquid responsonibus, quae minime exhauriunt difficultatem; dico paucis cum Doctore Subtili supra n. 8. totum ens creatum, etiam supernaturale in entitate, esse obiectum naturaliter proportionatum tali intellectui, quantum ad cognitionem tam abstractivam, quam intuitivam. Probatur ex eodem n. 9. Quia imperfectum ens potest esse supernaturale, & naturale aliquid potest esse perfectius eo, sicut omnis substantia est simpliciter perfectior omni accidente. 7. Metaphys. & tamen alicui substantiae, quae est ens naturale, potest inesse aliquid accidens supernaturale.

Confirmatur: Quia Virtutes Theologicae, ut caritas, & huiusmodi, sunt in determinata specie qualitatis: & secundum multos, Angelus habet naturaliter principia cognoscendi omnes species entium: ergo habet naturaliter principia cognoscendi istas virtutes, licet sint entia supernaturalia, non tantum in modo, sed etiam in sua substantia, specie physica distincta à virtutibus naturalibus, juxta mentem Doctoris nostri, ut ostendi disp. 1. sect. 4. conclus. 9.

Unde satis inconsideratè dixit Dicastillo disp. 5. n. 360. Scotus in 4. dist. 10. q. 8. & Valquez 1. p. disp. 214. & communiter Scotista docent hunc modum unionis (sacramentalis) esse naturalem quoad substantiam, solumque esse supernaturalem quoad modum; ex diverso tamen fundamento: Nam Scotus, & Affectus id docent ex doctrina generali, quae putant nihil creatum esse supernaturale secundum substantiam.

Si hic Auctor vel à limine salutasset Scotum, inspiciendo Prologum Sententiarum q. 1. non dubium, quin cum Hugone Cavello (qui scholia per universum opus in textum inseruit) primo intuitu deprehendisset nu. 22. in fine distinctionem actus supernaturalis in modo, ab actu supernaturali in substantia.

Differentia (inquit Doctor) istorum duorum modorum ponendi supernaturalitatem notitiae revelatae, patet separando unum ab alio: puta si agens supernaturale causaret notitiam obiecti naturalis, ut si insunderet Geometriam alicui, illa esset supernaturalis primo modo (id est, fieret ab agente supernaturali) & non secundo modo (id est, non fieret ab agente supernaturali supernaturaliter agente) si autem insunderet notitiam huius, Deus est trinus, vel simulum, haec supernaturalis esset utroque modo; quia secundus infert primum, licet non è converso. Vbi autem est primum tantum, ibi non est necesse, quod sit sic supernaturalis, qui naturaliter possit haberi: ubi verò est secundus modus, est necessitas ut supernaturaliter habeatur, quae naturaliter haberi non potest. Quomodo evidentius posset ponere formam intrinsecè, & suapte naturà supernaturalem, & non tantum in modo? Simile habet 2. distinct. 3. quaest. 9. n. 16.

Sed quia (ait Hugo in scholio praefixo n. 20) à non intelligentibus reprehenditur, quod negaverit dari ullam formam suà naturà supernaturalem, sed tantum per accidens; quia à Deo datur immediate, ut visus caeco; adducit alia eius loca ad hoc improbandum 1. dist. 17. q. 3. §. Ad solutionem ponit habitum infusum Charitatis. Et 3. dist. 23. §. Aliter potest, fidem infusam. & 3. dist. 26. §. Ad questionem; spem infusam. Et simile habet 4. dist. 49. q. 11. quibus locis, docet habitus infusos concurrere effectivè ad actus, ex quo colligitur, actus esse ejusdem ordinis cum ipsis. Item 2. dist. 3. q. 9. n. 7. docet gratiam & gloriam merè esse supernaturales. Præterea 3. dist. 23. §. Aliter potest; dicit actum fidei infusam, & acquisite esse diversi ordinis. Et Quodlib. 14. docet actum charitatis essentialiter differre ab amore naturali; ergo sentit hos actus esse supernaturales. Et quando ait habitum esse propriè supernaturalem; non actum, 1. dist. 17. q. 3. Ad tertium. Ideo hoc dicit, quia forma illa charitatis, licet sit supernaturalis, posita in esse; naturaliter agit, & quia causa secunda concurrat ad actum, non ad habitum, quia creatur. Et ibidem docet actum esse supernaturalem ratione formae concurrentis ad ipsum. Constat ergo manifestè, secundum Scotum, habitus & actus intrinsecè dari supernaturales. Hucusque Cavellus.

Quidni etiam constet, secundum Scotum, dari praesentiam sacramentalem intrinsecè supernaturalem? Certè non video cur alioquin absolute & simpliciter asserat Corpus Christi in

sed gravissime errat

etiam ex praesente distinguatur actum supernaturalem in modo, ab actu supernaturali in substantia

55. quod ex verbis eius locis clare deducitur. Hugo Cavellus

56. An secundum Scotum praesentia sit

Si autem supernaturalae non determinet per se illud, cui additur, sed quoddam aliud implicitum, ut patet ens, Consequentia non valet: quia in Antecedente per se determinat ipsum sub ratione factibilitatis, & ideo repugnat ei hoc, quod est fieri naturaliter: in Consequente vero non determinat cognoscibile sub fieri, & ideo non repugnat ei cognosci naturaliter.

Arguis rursus; de Sacramento habemus fidem: ergo non cognitionem naturalem. Probat Consequentia; quia cognitio fidei est simpliciter eminentior omni cognitione naturali.

Resp. primò, distinguendo Antecedens: pro statu vite, quando intellectus adhuc dependet in intelligendo à sensibilibus, Concedo; pro statu patrie, quando intellectus amplius non dependet, Nego.

Respondeo secundò, Negando Consequentiam, Instantia clara; quia fide credimus Deum esse unum: ergo cognitio naturalis impossibilis; Consequentia non valet.

Ad probationem Consequentiae respondet Doctor supra nu. 12. Angeli intuitivè poterunt naturaliter cognoscere Christum pati & mori, sicut poterant naturaliter cognoscere ipsum vivere vitam humanam: nos autem de illa morte habemus cognitionem fidei: illa autem cognitio intuitiva (in ratione cognitionis præcise) multò perfectior est nostrà arithmetica, & de eodem subiecto: ita dico de existentia Corporis Christi in Eucharistia.

Contra; ergo Angelus potuit cognoscere illud mysterium possibile: ergo etiam Dæmon; quia secundum Dionysium 4. de divinis nominibus, remanent in dæmonibus naturalia integra.

Resp. primò Neg. Conseq. quia probabile est virtutem innatam intellectus Angelici, aliunde non impediti, clarè videre Incarnationem jam existentem, quam tamen non potuit evidenter cognoscere possibilem.

Deinde transeat totum. Ergo de facto videt melius Angelus Christum in Eucharistia. Quidni videat, nisi à Deo impediatur? Si absolute permittatur (ait Scotus supra) quicumque Angelus malus uti sua potentia cognitiva naturali, potest intelligere quodcumque intelligibile causatum, & per consequens posset intelligere cognitiones cordium, & mysteria gratia, ex quo posita sunt in effectum; sed sicut dicit Magister lib. 2. dist. 7. multa possent esse naturà sua, quae non permittuntur eis, & ita supponitur quod non permittitur Angelo malo videre secretum cordis, & hoc modo, & non alio posset videre Corpus Christi in Eucharistia. Sic ergo supponitur, quod non permittitur videre mysteria gratia.

Et sic exponit auctoritatem Divi Ambrosii supra illud Lucae 1. Missus est, quia secundum eum, malignum spiritum latuit mysterium Incarnationis: exponit, inquam, de mysterio Incarnationis, non absolute, quin quilibet Angelus ma-

lus posset videre, vel cognoscere integritatem Mariae, tam in mente, quam in carne, aequè sicut potest cognoscere tactum digiti ad digitum, vel aliam intelligentiam naturalem alicuius intellectus: sed non fuit permissus propter certas causas, ne impediretur redemptio nostra: Si enim cognovissent, nunquam Deum gloria crucifixissent, id est, nunquam me redimi eius morte precavissent.

Unde quando Damasc. lib. 4. cap. 14. loquens de hoc Sacramento, ait: Spiritus operatio, ea quae naturam superant, efficit, quæq; nisi sola fide capi atque intelligi nequeunt. Et paulò post: Tu quoque nunc quaeris quomodo panis Corpus Christi, & vinum cum aqua coniunctum Sanguis Christi fiat? Tibi item respondeo, Spiritus sanctus supervenit, eaq; efficit, quæ orationis facultatem, ac mentis intelligentiam excedunt: loquitur de nobis pro statu isto; vel si etiam de Angelo, non potest esse verum de naturali potentia intellectus Angelici; sed tantum de potentia Angeli ut permissi, & hoc de malo Angelo. Est interpretatio Scoti supra nu. 13.

Quod si iteratò objicias: nullus intellectus creatus potest cognoscere futurum contingens; Corpus Christi esse sub Eucharistia est æquè indeterminatum, sicut futurum contingens; quia dependet merè à voluntate divina, ad hoc contingenter se habente: ergo &c.

Respondet continuò Doctor supra; Quod contingens, dum est contingens, scilicet dum est in causa sua, non potest fieri ab intellectu creato: sed quantumcumque aliquid contingenter sit in causa sua, postquam tamen contingenter positum est in esse, sicut iam habet determinatam entitatem, ita iam potest habere determinatam cognoscibilitatem, & hoc in quocumque intellectu respiciente totum ens: licet ergo aliquis intellectus non possit præscire, quòd in ista hostia continebitur Corpus Christi: tamen ex quo istud factum est, bene potest intellectus naturaliter intueri Corpus ibi existentem.

Profectò, tamen si gratis admitteremus, intellectum naturaliter non posse intueri existentiam sive præsentiam sacramentalem, adhuc Conclusio esset vera. Nonne anima Christi novit naturaliter se esse, ubicumque est, & per consequens se, & Corpus quod informat, esse in Eucharistia? Quis potest ambigere? Et verò quid aliud requiritur, ut videat Christum esse in Eucharistia? Nonne secundum Scotum 1. dist. 1. q. 2. videri potest essentia divina sine Personis? Et tamen inter illa solum est distinctio formalis. Quantò ergo magis Corpus sine præsentia realiter ab ipso distincta?

Ex quo etiam haud operosè solvitur, quod alii objiciunt: Intellectus separatus nihil videt naturaliter nisi per species congenitas; quia nullas accipit à rebus: atqui non habet congenitas hujus mysterii; ergo &c.

Resp. primò, Negando Majorem; quia secundum Scotum 2. dist. 3. q. 11. n. 4. Angelus habet intellectum agentem & possibilem;

B b 2 ergo

1. Cor. 2. 8.

1. Cor. 2. 8.

& Damasc. cecit.

Objectiones quòd Corpus Christi sit sub Eucharistia contingenter.

Responsio Scoti, quòd contingens postquam contingenter positum est in esse, sicut iam habet determinatam entitatem.

Christus potest videri in Eucharistia absque eo, quòd videatur eius præsentia.

63. Objectiones

Solutio primò.

61. Non obest cognoscere illud, quod est fieri naturaliter.

Angeli intuitivè poterunt naturaliter cognoscere Christum pati & mori.

62. Appropinquatio cognoscere mysterium Eucharistiae possibile est.

Secundò, Dæmon videt Christum in Eucharistia, nisi à Deo impediatur.

63. Exponitur auctoritatem Divi Ambrosii.

Angelus
habet intel-
lectum a-
gentem &
possibilem.

ergo potest habere notitiam à rebus per abstractionem specierum, quibus eas intuitivè cognoscat: quæ enim in tali abstractione & cognitione ostendi potest implicantia? Et alioquin tam intellectus agens, quàm possibilem, est perfectio naturalis.

Scrm.

Patet, inquit Doctor supra nu. 5. in Christo, qui licet omnia viderit in Verbo ab instanti sua naturæ in utero, tamen fuit in eo intellectus agens, & possibilem, alias non fuisset perfectus: & eodem modo si vidisset omnia in genere proprio, habuisset intellectum agentem & possibilem. Ideo similiter, posito quod Angelus species omnium receperit ab instanti sua creationis, & non possit non esse in actu, cum sit preventus ab agente superiori, tamen est perfectio naturalis sua, quod habeat potentiam, quæ possit in operationem suam, si non esset preventus à superiori agente.

Secunda
responsio.
Angelo de-
bentur spe-
cies neces-
sarie ad co-
gnitionem
objecti natu-
ralis sui
intellectus.

Resp. secundò Negand. Minorem; quia Angelo debentur illæ species, quæ sunt necessariæ, ut cognoscat omnia, quæ ponuntur in esse, & continentur sub objecto naturali sui intellectus; atqui tale objectum est Corpus Christi in Eucharistia, fortè etiam illius præsentia; ergo &c.

Dico, fortè, propter aliqualem incertitudinem, maxime ex auctoritate Doctoris Angelici. Quia tamè natura creata dignificanda est quantum fieri potest sine injuria Creatoris, malo asserere intellectum viribus propriis intuitivè cognoscere ipsam etiam præsentiam, quàm sine solido fundamento ex ratione idiplum negare.

66.
Alia obje-
ctio.

Dices; quod ens naturale exigit connaturaliter existere, ad hoc, ut ipsam existat, illud quoque debet esse naturale, sive non supra naturam; atqui visio, quæ Angelus videret præsentiam Eucharisticam, est secundum nos ens ordinis naturalis, & ipsa ad sui existentiam requirit existere suum objectum, scilicet præsentiam Eucharisticam: ergo sequitur hanc quoque fore ordinis naturalis.

Solvitur.
Non omne
illud debet
esse natura-
le; quod
ens natura-
le connatu-
raliter exi-
git ut exi-
stat.

Respondeo Negando Majorem. Instantia clarissima; nam recordatio actus supernaturalis est tantum actus naturalis, quis autem ignorat eam exigere eundem actum supernaturalem aliquando extitisse, prout eundem actu existere requirit actus reflexus de eodem? Imò quodlibet ens naturale ad sui existentiam postulat connaturaliter, imò absolutè necessariò, existere ipsum Deum, ejusque decretum, quæ sunt ens supernaturalissimum.

Cæterum si hæc præsentia solum supernaturalis esset quoad modum, quemadmodum visus cæco restitutus, unio corporis & animæ in resurrectione, albedo, quæ per Deum ponetur in Ethiope, accidentia, quæ existunt extra subiectum, & similia, constat nullam esse difficultatem. Sin autem, ut verius existimamus, supernaturalis sit in sua entitate, & neque sic ratio naturalis satis ostendit, eam effugere aciem intellectus creati, quin possit naturaliter, Deo

non impediendo, ab illo intellectu videri, qui non dependet in cognoscendo à sensibilibus. Sed quid dicam de oculo corporeo?

CONCLUSIO VI.

Oculus corporeus nequit videre Corpus Christi, prout est in Sacramento.

Prænotandum primò, particulam illam: Prout est in Sacramento, posse habere duplicem sensum, scilicet specificativum, & reduplicativum: per sensum specificativum significatur Corpus Christi existens in Eucharistia, præsciendò à modo, quo ibi existit; per sensum autem reduplicativum significatur idem Corpus, non modò existens in Sacramento, sed etiam secundum modum, quo ibi existit.

Prænotandum secundò, Conclusionem posse intelligi duplici viâ; nimirum vel naturaliter, vel per miraculum.

Nominales, quos supra retulimus Conclusionem secundâ, putant videri posse naturaliter, si Deus permitteret, nec hujusmodi visum cohiberet propter meritum Fidei. Probat; quia est objectum lucidum & coloratum: ergo intrâ latitudinem objecti naturaliter visibilis. Antecedens quoad secundam partem ab omnibus admittitur. Prima pars communiter negatur; quia objectum indivisibiliter existens nequit naturaliter illuminari, cum agens naturale non possit naturaliter producere suum effectum inextensum in ordine ad locum. Sed de hoc supra egimus Conclusionem secundâ, & qui modicus id negaret, difficulter posset convinci.

Profectò Corpus Christi illuminatur in celo: ergo concomitanter, secundum mentem Scoti, in Sacramento; quia lux est accidens à loco absolutum. Quid ergo obstat, quin possit naturaliter videri? Inextensio, inquit, & supernaturalitas modi existendi. Sed unde hoc probatur? Certè ens aliquod non dicitur supernaturalis, quia non potest solis viribus naturæ videri; sed quia non potest produci. Deinde, estò modus existendi non videatur, an propterea nec ipsum Corpus?

Planè, reponis, nec ipsum Corpus: quoniam ut docet Auctor Perspectivæ, & ex illo Scotus supra n. 1. Quidquid videtur, videtur sub pyramide, cuius basis est in re visa, & conus in oculo: ergo Corpus Christi videtur sub tali pyramide, sed non est ibi dare basim pyramidis, quia illa esset simul cum base pyramidis, sub qua videtur hostia: nam ubique est Corpus cum hostia, & tunc Corpus Christi, & hostia simul videntur sub equali angulo correspondenti, sed quæ videntur sub eodem angulo, videntur equalia: ergo Corpus Christi videretur equalis speciei: sequeretur etiam quòd Corpus Christi